

Протокол №3
засідання ШМО класних керівників Дзензелівського ЗЗСО І-ІІІ ступенів
від 11 січня 2024 року

Присутні: 14 осіб

Керівник ШМО Тітаренко Л.А.

ІІІ засідання.

*Утвердити в кожній людині доброту, сердечність, чуйність,
готовність прийти іншому на допомогу, чутливість
до всього
живого і красивого – елементарна, азбучна істина
шкільного
виховання, і з цієї істини починається школа*
В.О.Сухомлинський

Проблема: «Педагогічні проблеми превентивного виховання»

Тема. Превентивне виховання учнів — пріоритетний напрямок виховання.

Мета. Наголосити, що сьогодні актуальності набувають проблеми пріоритетного виховання молодій людині як громадянина на основі оволодіння гуманістичними цінностями, нормами демократичної культури; сприяти розумінню, що головна мета сучасної школи – збудити, дати виявитися самостійним силам дитини, виховати людину з широким розумінням своїх громадських обов'язків, з незалежним високорозвиненим розумом, таку людину, яка ніде, ні за яких обставин не загине морально і фізично і проведе в життя свою незалежну думку, тобто успішну людину. Діяльність педагогічного колективу школи повинна спиратися на створення освітньої системи, головна мета якої – максимальний розвиток особистості учня й підготовка до самореалізації в житті з опорою на такі ціннісні орієнтири: здоров'я, родину, Вітчизну, культуру.

Дата проведення 11 січня 2024 року

Місце проведення: методичний кабінет школи

План

1. Поняття про розвиток і формування особистості. Педагогічне управління процесом розвитку особистості.
Тітаренко Л.А.
2. Цілеспрямоване створення умов для розвитку та саморозвитку. Цілеспрямована діяльність з формування ціннісних орієнтирів.
Левченко Н.П.
3. Формування ставлення до навколишнього світу.
Дігтяренко Л.М.
4. Обговорення відвіданих заходів.
5. Індивідуальні консультації

I. Слухали:

Тітаренко Л.А. – ЗДВР, поняття про розвиток і формування особистості.
Педагогічне управління процесом розвитку особистості.

Педагог має розглядати процес виховання як послідовність етапів, знання яких допоможе йому спланувати виховну роботу, передбачити її зміст і методику проведення на кожному етапі.

Організація процесу виховання особистості учня або колективу класу охоплює такі етапи:

- 1) визначення сукупності рис і властивостей особистості (певного ідеалу), які слід сформувати у вихованця. Щодо виховання класу мають на увазі формування такого колективу, який би за своїми якостями відповідав еталону, виробленому на основі поставленої суспільством перед школою мети виховання; ..
- 2) вивчення індивідуальних особливостей вихованця (колективу), його позитивних рис, недоліків у характері й поведінці, а також рис, які перебувають на стадії зародження. Знання особистості вихованця (колективу), порівняння її з наміченим ідеалом дає змогу спрогнозувати її розвиток. На цій основі можна планувати виховну роботу з вихованцем (колективом). Тому важливо, щоб учень (колектив) знав, що пропонує йому вихователь, приймав пропонований ним взірець для наслідування і докладав зусиль для досягнення Поставленої мети;
- 3) реалізація програми виховання, тобто запланованих виховних заходів, що передбачає залучення вихованців до різних видів діяльності, участь в яких сприяє формуванню досвіду поведінки відповідно до ідеалу;
- 4) спонукання учнів до самостійної роботи з розвитку особистості. Свідченням настання цього етапу є заняття учня самоосвітою і самовихованням.

На всіх етапах процесу виховання здійснюють педагогічне керівництво, управління цим процесом.

Управління процесом виховання - діяльність педагогів, що забезпечує планомірний і цілеспрямований виховний вплив на вихованців.

Розпочинають його зі з'ясування змісту виховної роботи з урахуванням вимог суспільства до рівня вихованості учнівського колективу і кожного учня зокрема. У реалізації змісту виховання важливо, щоб його форми, методи і прийоми імпонували школярам, що допоможе зробити виховний процес цілеспрямованим і систематичним. Суть управління виховним процесом полягає у виявленні виховних можливостей сім'ї, громадських організацій, культурно-освітніх установ, засобів масової інформації для ефективного використання їх впливу на школярів. У процесі управління вихованням важливо організувати і спрямовувати колективне та індивідуальне життя й діяльність учнів, створювати умови для збагачення їх власного досвіду. Тому першорядне значення має встановлення гармонійних стосунків між вихованцями і

вихователями на демократичних і гуманістичних засадах. Авторитарний стиль педагогів зумовлює формування безініціативного виконавця чужої волі, невпевненої у власних силах людини. Іншою крайністю є відсутність вимогливості та контролю за поведінкою дітей, що сприяє формуванню безвідповідальності, недисциплінованості та інших негативних рис особистості.

Управління процесом виховання має спрямовуватися на формування гуманних взаємин між учнями. Тому важливо не лише навчити дітей бути доброзичливими й гуманними до однокласників, а й формувати організаторські навички, виховувати вимогливість до товаришів, непримиренність до порушень дисципліни і порядку в школі та за її межами. Воно спрямоване і на розвиток самостійності, ініціативності школярів. Для цього педагоги повинні націлювати учнів на самостійний пошук цікавих видів діяльності, самостійне забезпечення необхідних для їх здійснення умов, допомагають їм самостійно організувати діяльність у школі та за її межами. Виховання самостійності, ініціативності школярів не повинне применшувати керівної ролі педагога як мудрого старшого друга і наставника дітей, налаштованого на співпрацю з ними.

Управління процесом виховання потребує постійного вивчення результатів виховної роботи, рівня вихованості учнів, виховних можливостей педагогічного колективу та батьківської громадськості, коригування змісту і методики виховного процесу з метою їх удосконалення.

За концепцією національного виховання психолого-педагогічний аспект готовності педагога до виховної діяльності поєднує в собі:

- високий рівень національної самосвідомості, знання національної психології та характеру народу, його культурно-історичних традицій, морально-етичної спадщини, історії та сучасного буття;
- втілення типових якостей рідного народу, його духовного, культурного і морального багатства; бездоганне володіння українською мовою;
- високий рівень професійної підготовки, широкий світогляд і наукову ерудицію, духовне багатство та емоційну культуру вчителя, прагнення до постійного самовдосконалення;
- любов до дітей і високу педагогічну культуру в єдності з наполегливістю, витримкою, педагогічним тактом;
- досконале володіння дидактичними, організаторськими, комунікативними, перцептивними, сугестивними, науково-пізнавальними здібностями;
- розвиток власної спостережливості, педагогічної уяви, оптимізму, здатність відчувати і позитивно впливати на емоційний стан учнів;
- мистецьке володіння словом, уміння чітко й точно формулювати, дохідливо, образно, емоційно передавати власні думки.

Стосовно вимог до сучасного вчителя актуальними і нині є думки Олександра Довженка, висловлені у "Щоденнику" від 28 червня 1942 року:

"Треба категорично перебудувати становище і роль учителя у суспільстві і в школі... Прибитий, неінтелігентний учитель - це величезне зло нашого народу. Безправний, не шанований, брудний, малоосвічений учитель і такий же мало розумний Наркомос з усім його авгієвим апаратом не може забезпечити державі гарну молодь... Народний учитель, учитель народу - серце і сумління села, зразок і предмет наслідування для дитини, достойний, чистий, авторитетний, шанований батьками, - нема, нема у нас народного учителя. Ми зробили з нього безправного попихача будь-якого голови колгоспу, будь-якого дядька, і потонула молодь у нещасті, у безхарактерності, слабкодушності, безвідповідальності і нехлюйстві".

Виступили:

Дігтяренко С.О., класний керівник 4 кл., педагог має уявити процес виховання як послідовність етапів, знання яких допоможе йому спланувати виховну роботу, передбачивши її зміст і методику проведення на кожному етапі. Організація процесу виховання особистості учня або колективу класу здійснюється в певній послідовності. Перший етап. Визначають сукупність рис і властивостей особистості, які слід сформувати у вихованця, тобто формують ідеал. Коли йдеться про виховання класу, то мають на увазі формування такого колективу, який би за своїми якостями відповідав еталону, виробленому на основі мети виховання, поставленої суспільством перед школою.

Бортнік Ю.В., класний керівник 5 кл., другий етап. Вивчають індивідуальні особливості вихованця (або колективу), його позитивні риси, недоліки в характері й поведінці, визначають, які риси не сформовано, а які перебувають у стадії зародження. Знання особистості вихованця (колективу), порівняння її з наміченим ідеалом дає змогу спрогнозувати її розвиток. Виходячи з цих даних, можна планувати виховну роботу з вихованцем (колективом). Тому важливо, щоб учень (колектив) знав, що пропонує йому вихователь, приймав цей взірєць для наслідування і докладав зусиль для досягнення поставленої мети.

Ухвалили:

- Працювати над розвитком і формуванням особистості учня;
- Працювати над самовдосконаленням особистості.

2. Слухали:

Левченко Н.П., класний керівник 1 кл., цілеспрямоване створення умов для розвитку та саморозвитку. Цілеспрямована діяльність з формування ціннісних орієнтирів. (Виступ додається)

Виступили:

Непийвода Л.М., класний керівник 2 кл., саморозвиток особистості на щаблях розвитку духовного потоку психіки ініціюється смисловими полями, в яких особистість ототожнює себе з надособистісним смислом, зливається з ним і спонтанно здійснює трансценденцію у вигляді виходу за межі власної ієрархії смислів чи існуючої парадигми світовзаємодіяння. На кожному щаблі розвитку

духовного потоку психіки людина переживає себе у єдності з найзагальнішим провідним сенсом в ієрархії смислів; вони разом становлять недиференційовану єдність.

Бондар С.С., класний керівник 8 кл., Проблема саморозвитку особистості у практичній педагогічній діяльності ще не зайняла належного місця. Про це свідчить і недостатня увага педагогів до даної проблеми, їх бажання підпорядкувати процес самотворення особистості абстрактній педагогічній ідеї, байдужість вихователів до невід'ємного прагнення учня самореалізуватися. Відповідно проблема саморозвитку особистості залишається неусвідомленою підлітками і незрозумілою для них.

Ухвалили:

- працювати над створенням позитивних умов для розвитку та саморозвитку;
- формувати ціннісні орієнтири.

3. Слухали:

Дігтяренко Л.М., класний керівник 3 кл., формування ставлення до навколишнього світу. Для розуміння природи особистості потрібно з'ясувати співвідношення цього поняття з іншими поняттями, що використовуються як у класичній, так і в сучасній психології. Це насамперед поняття індивіда, людини, особистості, індивідуальності, суб'єкта. Людина народжується на світ з генетичне закладеними в неї потенційними можливостями стати саме людиною. Не слід вважати, що немовлята - це "чиста дошка", на які під впливом соціуму "пишуться" ознаки людяності. Немовляті притаманні анатомічні та фізіологічні властивості тіла й мозку, що належать тільки людині. Вони забезпечують у перспективі оволодіння прямоходінням, знаряддями праці та мовою, розвиток інтелекту, самосвідомості тощо. Але система біологічних генетичних, анатомічних, фізіологічних чинників передбачає становлення людини лише в певних соціальних, культурно-історичних умовах цивілізації. Щоб підкреслити біологічно зумовлену належність новонародженої дитини і дорослої людини саме до людського роду та відрізнити їх від тварин, використовують поняття індивіда як прилежне поняттю особини тварини. Тільки індивідні якості, тобто притаманні людині задатки, анатоמו-фізіологічні передумови, закладають підвалини створення особистості.

Індивід - це людська біологічна основа розвитку особистості у певних соціальних умовах. Про це свідчать факти з життя дітей, які змалку потрапили до тваринних (вовчих) зграй. Такі діти хоч і народились індивідами, але їхній розвиток був деформований у середовищі тварин. Тому ці діти не стали людьми, їх так і не вдалося повернути на шлях людського розвитку. Ці факти доводять вирішальну роль соціального оточення, культурно-історичного середовища та властивих людині засобів соціалізації індивіда, творення особистості.

У стосунках з батьками, іншими людьми психіка дитини розвивається саме як психіка людини. На певному етапі постає особистість із притаманними їй соціальне зумовленими ознаками - вищими психічними функціями,

Особливості психологічної особистості дошкільних і молодших школярів

Генетичний аспект психологічної характеристики особистості визначає рівень її розвитку як цілісної системи якостей, здібностей. Весь період життя людини - від народження до старечого віку, тобто онтогенез, супроводжується безперервними змінами в її психіці, які визначають розвиток особистості. Кожний момент життєвого шляху виявляється у певному рівні розвитку властивостей, здібностей людини. На цей аспект особистості вказував С.Л. Рубінштейн. Він зазначав, що розвиток людини - на відміну від накопичення досвіду, оволодіння знаннями, вміннями, навичками - це є розвиток її здібностей. І, навпаки, розвиток здібностей людини - це є те, що являє собою розвиток як такий, на відміну від накопичення досвіду. Здібності формуються не тільки в результаті засвоєння продуктів діяльності людства, а й насамперед у процесі створення їх самою людиною. Участь людини у творенні навколишнього предметного світу - це водночас розвиток своєї власної природи, своєї особистості. Здібності людини безпосередньо пов'язані з її діяльністю та поведінкою. Б.М. Теплов дав визначення здібностей. Здібності відрізняють одну людину від іншої, але не зводяться до тих знань, умінь і навичок, що є в неї. Здібності завжди є результатом розвитку.

Здібності не з'являються на порожньому місці. В еоніві розвиток здібностей лежать певні природжені особливості людини, її задатки. Тому з психологічного погляду правильно буде говорити не про природженість здібностей, а природженість задатків. Людина народжується з певними генетичними, анатомо-фізіологічними особливості, як і здібності, змінюються, проходячи певний віковий розвиток. Тому задатки можна розглядати і як вихідний анатомо-фізіологічний момент розвитку здібностей, і як анатомо-віковий фактор становлення та прояву здібностей особистості на всіх етапах її життєвого шляху. Психологічне підґрунтя формування здібностей дитини від 3 до 10 років включно

Процес становлення людської особистості здійснюється як "саморух" якому, на думку Г.С. Костюка, властива єдність зовнішніх і внутрішніх умов. Зовнішні умови визначаються природним і суспільним середовищем, необхідним для існування індивіда, його життєдіяльності, навчання, праці, розвитку. За формулою детермінації, які висунув С.Л. Рубінштейн, зовнішні умови вживають на процес розвитку через внутрішні умови, що містяться в самому індивіді.

Зовнішні і внутрішні умови розвитку є протилежностями, пов'язаними між собою. Зовнішнє, об'єктивне, соціальне засвоюється індивідом і стає внутрішнім, суб'єктивним, психічним, яке визначає його нові відношення до зовнішнього світу. Механізмом такого засвоєння визначається, згідно з поглядами Ж.П'яже, Л.С. Виготського, П.Я. Гульдена, інтеріоризація, тобто перетворення, вrostання зовнішніх практичних дій у внутрішні розумові дії. Завдяки цьому формується здатність до оперування об'єктами в образах, думках, їх перетворення продукування нових об'єктів. Зовнішнє стає внутрішнім, психічним, зазнаючи певних змін, перетворень.

Відбувається і протилежний процес - екстеріоризація, за допомогою якого здійснюється об'єктивація внутрішнього, його перехід у зовнішній план діяльності.

Виступили:

Дігтяренко С.О., класний керівник 4 кл., зовнішні і внутрішні умови розвитку є протилежностями, пов'язаними між собою. Зовнішнє, об'єктивне, соціальне засвоюється індивідом і стає внутрішнім, суб'єктивним, психічним, яке визначає його нові відношення до зовнішнього світу. Механізмом такого засвоєння визначається, згідно з поглядами Ж.П'яже, Л.С. Виготського, П.Я. Гульдена, інтеріоризація, тобто перетворення, вростання зовнішніх практичних дій у внутрішні розумові дії. Завдяки цьому формується здатність до оперування об'єктами в образах, думках, їх перетворення продукування нових об'єктів. Зовнішнє стає внутрішнім, психічним, зазнаючи певних змін, перетворень. Відбувається і протилежний процес - екстеріоризація, за допомогою якого здійснюється об'єктивація внутрішнього, його перехід у зовнішній план діяльності.

Сорока Ю.Л., класний керівник 11 кл., діалектичні заперечності притаманні розвитку довільної регуляції поведінки та діяльності підростаючої особистості, формуванню її самостійності, волі. Вже малятам властиве прагнення до самостійності, яке нерідко набуває форми гострого заперечення вимог дорослих, протидіяння їм, що супроводжується, наприклад у трирічних дітей, явищами впертості, неслухняності, негативізму. У підлітків регламентації батьками їхньої поведінки; при цьому воно, як правило, випереджає розвиток самоконтролю, саморегуляції суперечності. Внаслідок правильного виховного коригування названі суперечності долаються, що веде до розвитку самостійності, волі, до усвідомлення необхідності та здатності підпорядковувати їй свої дії, переборювати зовнішні та внутрішні перешкоди.

Ухвалили:

- Працювати над створенням позитивного формування ставлення до навколишнього світу.

11.01.2024 р.

Підпис: